

STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV ROKYCANY

ARCHIV OBCE MOSTIŠTĚ

1852 - 1945

Inventář

Číslo listu JAF
56

Evidenční číslo pomůcky

136

Zpracovala: Mgr. Hana Hrachová

ROKYCANY 2004

OBSAH

ÚVOD

I.	Vývoj původce fondu	4
II.	Dějiny a vývoj fondu	6
III.	Archivní charakteristika fondu	7
IV.	Obsah fondu	8
V.	Záznam o uspořádání fondu	8

PŘÍLOHY

Č. 1	Seznam použitých pramenů a literatury	10
Č. 2	Seznam použitých zkratk	10

INVENTÁRNÍ SEZNAM

I.	Knihy	12
II.	Spisový materiál	12
I.	Účetní materiál	13

ÚVOD

I. Vývoj původce fondu

Fond Archiv obce Mostiště byl vytvořen obecní samosprávou, tj. obecním zastupitelstvem a obecním úřadem. Před rokem 1850 patřila obec k liblínskému panství. Po reformách v letech 1848/1849 byla přiřazena k nově vzniklému politickému okresu Rokycany (po roce 1850). Po zrušení Okresního hejtmanství v Rokycanech v roce 1868 bylo Mostiště zahrnuto do soudního okresu Rokycany, spravovaného do roku 1896 Okresním hejtmanstvím v Plzni. Po znovu obnovení hejtmanství v Rokycanech v srpnu 1896 náleželo Mostiště od 1. 9. 1896 k politickému okresu Rokycany. Součástí tohoto okresu byla obec do 1. června 1942, po zbytek války náleželo Mostiště do správy Okresního úřadu Plzeň – venkov. Rokycanský okres byl znovu obnoven až v srpnu 1945.

Územní působnost obecního úřadu se vztahovala pouze na katastrální území obce Mostiště. V roce 1942 sice Okresní úřad Plzeň – venkov navrhoval sloučení obcí Mostiště, Chomle, Skomelno a Vejvanov, ale k zamýšlenému sloučení nedošlo.

Název obce se v období 1850 – 1945 několikrát změnil. V roce 1850 je uváděn název Moštiště, v letech 1869 – 1910 převládal název Moštice. Na základě zákona č. 266/1920 Sb. zák. a nař. byl od roku 1920 používán výhradně termín Mostiště.

Obecní zřízení bylo uzákoněno tzv. Stadionovým prozatímním obecním zřízením z 20. 3. 1849, kde byla vytýčena zásada „základem svobodného státu je svobodná obec.“ Toto zřízení nabylo platnost od 1. ledna 1850. Rozeznávalo dvojí působnost obce, vlastní záležitosti obce a přenesené, delegované záležitosti. Obce se staly nejnižšími články a instancemi územní samosprávy. V roce 1859 bylo vydáno obecní zřízení, z něhož v praxi zůstalo platné jen nařízení o domovském právu. K dalším změnám došlo po vydání Únorové ústavy v roce 1862, na kterou navazoval říšský zákon č. 18/1862 a zemský zákon z 16. 4. 1864 o obecním zřízení. Po první světové válce bylo změněno obecní zřízení volebním zákonem č. 75/1919 Sb. zák. a nař. a novelou zákona o obecním zřízení č. 76/1919 Sb. zák. a nař. Volební období bylo stanoveno na dobu čtyř let, po roce 1933 bylo změněno na šestileté.

Po vzniku Obecního úřadu v Mostištích v roce 1850 se staly výkonnými orgány obecní výbor a obecní představenstvo. Obecní výbor byl složen ze zákonného počtu členů závislého na stavu oprávněných voličů s tříletým funkčním obdobím. Náhradníků nemělo být více než polovina členů obecního výboru. Obecní výbor jako kolegiální sbor rozhodoval většinou hlasů, měl pouze usnášecí a dozorčí moc, nikoliv však moc výkonnou. Po reformách sedmdesátých let měl obecní výbor usnášecí a dozorčí moc a byl sekundárním orgánem, který vyřizoval zvláště důležité záležitosti. Jeho zasedání byla veřejná. Do pravomoci obecního

výboru patřila správa obecního majetku, udělování domovského práva, čestného občanství a vyřizování záležitostí místní policie.

Obecní výbor volil ze svého středu obecní představenstvo, které se skládalo ze starosty a alespoň dvou radních. Představenstvo netvořilo kolégium, radní byli pouze pomocným a zastupujícím orgánem starosty. Představenstvo jako užší orgán reprezentovalo obec navenek.

Působnost obecního úřadu byla zčásti samostatná: správa obecního jmění a obecních záležitostí, dohled na bezpečnost majetku, péče o zachování obecních cest, silnic a mostů, výkon policie polní, běžné, zdravotní, mravnostní, stavební i požární, péče o chudé a dobročinné ústavy, účast na správě místních škol, urovnávání sporů mezi stranami v obci a konání dobrovolných dražeb nemovitých věcí. Zčásti byla působnost obcí přenesená a ta se týkala záležitostí soudních, politických, vojenských, berních i důchodkových. Dohled nad obecním úřadem náležel jednak okresnímu zastupitelstvu a zemskému výboru, jednak místodržitelství.

O počátcích činnosti obecního úřadu nevíme mnoho. Z podpisů v nejstarší knize známe první představitele obce. V letech 1855 – 1864 vykonával funkci představeného (tj. starosty) Václav Záhrobský, kterého v letech 1865 – 1871 vystřídal František Hábr. Po něm se starostenské funkce ujal na tři roky Kašpar Záhrobský. V roce 1878 se objevuje opět podpis starosty Františka Hábra, kterého v roce 1887 vystřídal Josef Razím. V letech 1891 – 1895 podepisoval písemnosti starosta František Záhrobský.

Více písemných materiálů se dochovalo až z období přelomu století. Od roku 1898 byl starostou obce František Zeman a v zastupitelstvu zasedali: Václav Nepeřený, Václav Karel, Josef Mudra, Václav Vorel, František Vyčichl a Václav Lomička. František Zeman naposledy předsedal obecnímu zastupitelstvu 3. listopadu 1912, od 15. 11. téhož roku se objevuje nový starosta Václav Šmaus.

Václav Šmaus stál v čele obce po celou první světovou válku a v srpnu 1919 ho opět vystřídal František Zeman. Obecní zastupitelstvo tvořili: František Vlček, Alois Laubr, Vojtěch Zeman, Václav Šmaus, Anton Vyčichl, Antonín Rýdl, František Mudra a Eduard Záhrobský. V srpnu 1919 byly také zvoleny první dvě obecní komise, a to finanční a hospodářská.

Po obecních volbách v roce 1928 pracovalo obecní zastupitelstvo ve složení František Vlas, Jan Karel, Josef Habr, Jan Král, Václav Fišer, František Strejček a František Taubr. Novým starostou obce byl zvolen opět Václav Šmaus.

V roce 1932 došlo po volbách k výměně starosty, od 26. 9. se jím stal František Mudra. Obecní rada zasedala ve složení starosta, Václav Lomička a Václav Šmaus. Starosta Mudra byl vážně nemocný a v roce 1942 zemřel. Obec vedl až do roku 1945 Václav Šmaus.

Obecní úřad Mostiště zanikl 5. 5. 1945, kdy se ustavil Místní národní výbor Mostiště.

Starostové Mostiště v letech 1855 - 1945

Starosta	Ve funkci od	Ve funkci do
Václav Záhrobský	1855	1864
František Hábr	1865	1871
Kašpar Záhrobský	1874	1877
František Hábr	1878	1880
Kašpar Záhrobský	1880	1885?
Josef Razím	1887	1889
František Záhrobský	1891	1895
František Zeman	1898	3. – 15. 11. 1912
Václav Šmaus	3. – 15. 11. 1912	20. 7. – 3. 8. 1919
František Zeman	20. 7. – 3. 8. 1919	9. 2. – 7. 3. 1928
Václav Šmaus	9. 2. – 7. 3. 1928	3. 6. – 26. 9. 1932
František Mudra	3. 6. – 26. 9. 1932	1942
Václav Šmaus	1942	5. 5. 1945

II. Vývoj a dějiny fondu

Fond lze považovat za uzavřený, neboť ve spisovně již nezůstaly žádné písemnosti náležející k fondu. Všechny písemnosti jsou psány česky.

V obci byla stálá úřadovna, číslo popisné domu jsem však nikde nenalezla. Zde byla pravděpodobně vyřizována také úřední agenda. Vzhledem k tomu, že se starostové obce rekrutovali z hostinských, konali se schůze zastupitelstva ve dvou místních hospodách, střídavě podle toho, který z nich byl zrovna v čele obce.

Na schůzi obecního zastupitelstva 26. 9. 1932 byl jmenován obecním archivářem Václav Maleček. O jeho činnosti však další zprávy chybí. Na písemnostech obecního úřadu nebyly nalezeny žádné otisky podacího razítka ani registraturní značky.

Obecní razítko se používalo již od roku 1911 – bylo podlouhlé o délce 3,5 cm s textem OBECNÍ ÚŘAD V MOŠTICÍCH, OKRES ROKYCANY. Stejně razítko se používalo pouze s obměněným názvem obce až do roku 1945.

První skartace se uskutečnila v roce 1953. Při ní byla pro trvalé uložení v archivu vybrána kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva do roku 1945, 5 spisů a plán týkající se výstavby chudobince z let 1931 – 1932, stavební plány a spisy z let 1932 – 1934, účetní závěrky z let 1936 – 1942, 2 hlavní knihy z let 1937 – 1938 a 1944 - 1946, pokladní deník z let 1932 – 1939. Vyskartovány byly 2 balíky, 4 svazky, 2 knihy (nájmů a likvidační strazza). Ve spisech se nacházely výtahy z trestního protokolu, různé finanční zápisy z let 1928 – 1947, složné listy z let 1930 – 1944, svazek s rejstříkem pro příjem obecní daně ze zábav, stvrzenky – poukázky k výdaji apod. O převzetí nebyl učiněn zápis do přírůstkové knihy.

Lze předpokládat, že se poté uskutečnila ještě další skartační řízení, předávací protokoly či jiné zápisy se nezachovaly.

Fond není dochován v úplnosti. Zcela chybí zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva před rokem 1911, zápisy ze schůzí rady a komisí, knihy evidence obyvatelstva či jiné druhy evidenčních knih. Jak vyplývá ze zápisů obecního zastupitelstva byla ve třicátých letech 20. století vedena obecní kronika, která se však do archivu nedostala. Při předání obecního inventáře v roce 1932 se mluví o účetních knihách, deníku a hlavní knize chudinského fondu, pokladním deníku obce, ani tyto písemnosti nejsou součástí fondu. Zcela jistě chybí velké množství aktového materiálu a také podací deníky.

III. Archivní charakteristika

Původně obsahoval fond 7 knih a karton, v němž byly uloženy spisy OÚ i MNV z let 1927 – 1958. Časový rozsah fondu byl vymezen léty 1852 – 1944 a metráž byla stanovena na 0,19 bm.

Inventář byl sestaven podle schématu metodického návodu na pořádání a inventarizaci archivních fondů obce. Materiály obecního úřadu byly rozděleny do jednotlivých kategorií: I. Listiny, II. Knihy, III. Spisový materiál, IV. Účetní materiál, V. Ostatní materiál. Listiny ve fondu nejsou žádné.

Knihy byly rozděleny na knihy všeobecné správy obce a knihy agendy bezpečnosti veřejného pořádku. Účetní knihy byly zařazeny na konec fondu.

Několik písemností bylo při pořádání nalezeno volně založených v knihách. Všechny spisy byly rozděleny podle desetinného třídění do jednotlivých skupin a uloženy do kartonu. Fond neobsahuje žádný ostatní materiál.

Ve fondu nebyla provedena vnitřní skartace. Jeho rozsah je 0,25 bm, z toho na 6 knih připadá 0,13 bm a na karton spisů 0,12 bm.

Kategorizace jednotlivých písemností fondu je uváděna na základě směrnice MV ČSR č. 2 ze dne 4. 3. 1975 o ochraně a kategorizaci archiválií. Kniha zápisů ze schůzí byla zahrnuta podle § 2 odst. d) do první kategorie. Ostatní knihy i spisový materiál náleží ke III. kategorii.

Fyzický stav fondu je dobrý, poškozené vazby knih byly opraveny.

V. Obsah fondu

Fond AO Mostiště obsahuje celkem 6 knih z let 1852 – 1945 a 1 karton spisů z let 1918 – 1944.

Jde o velmi torzovitě dochovaný fond, který zájemcům o dějiny obce může poskytnout jen jednu knihu zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva z let 1911 – 1945. Ostatní knihy jsou pouze evidenčního a účetního charakteru a nepřinášejí příliš informací o životě v obci.

Rovněž spisového materiálu se dochovalo velmi málo. Nejvíce početná je skupina rozpočtové hospodaření obce, kde jsou uloženy účetní závěrky obce a korespondence týkající se tvorby rozpočtů. Zájemce o obecní majetek lze odkázat na skupiny obecní pozemky a evidence obecního majetku.

V. Záznam o uspořádání fondu

Fond Archiv obce Mostiště uspořádala, inventární seznam sestavila a úvod zpracovala Mgr. Hana Hrachová ve Státním okresním archivu v Rokycanech.

Rokycany 22. 10. 2004

Mgr. Hana Hrachová

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Seznam použité literatury

Politický a školní okres rokycanský, Rokycany 1898.

Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850 – 1970, I. díl, 1 sv., Praha 1978.

Sedláček A., Místopisný slovník historický království českého, Praha 1998.

Příloha č. 2

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
č. kat.	číslo katastrální
čp.	číslo popisné
inv. č.	inventární číslo
JAF	jednotný archivní fond
MNV	místní národní výbor
MV ČSR	Ministerstvo vnitra České socialistické republiky
OkÚ	okresní úřad

INVENTÁRNÍ SEZNAM

I. Knihy

Knihy všeobecné správy obce

1	Knihy zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva	26. 12. 1911 – 6. 5. 1945	
	Zápisy ze schůzí obecní rady	29. 11. 1924 – 7. 12. 1942	
	Zápisy ze schůzí finanční komise	22. 2. 1923 – 21. 10. 1928	
	Zápis ze schůze hospodářské komise	12. 3. 1922	
	Zápis ze schůze podílníků kontribučenského fondu	13. 4. 1930	K 1

Evidenční kniha agendy bezpečnosti a veřejného pořádku

2	Protokol vybraných pokut věnovaných na chudinské účely	1852 – 1927	K 2
---	--	-------------	-----

II. Spisový materiál

II. 2 Spisy

Obec a její správa

3	Domovské právo (žádost o poskytnutí dom. práva)	1918	1
4	Organizace činnosti obecní samosprávy (pozvánka na schůzi o zastupitelstva)	1944	1

Správa obecního majetku

5	Evidenční obecního majetku (inventář obecního jmění mimo pozemky)		
---	---	--	--

<u>Inv. č.</u>	<u>Obsah</u>	<u>Časový rozsah</u>	<u>Kart. č.</u>
	a veřejný statek)	1927 – 1929	1
6	Obecní pozemky (dva pozemnostní archy veřejného statku, pozemnostní arch knihovni vložky 29 (1927), pozemnostní arch knih. vložek 27, 57 (1943)	1927 – 1943	1
7	Rozpočtové hospodaření obce (mj. účetní závěrky obce)	1918 – 1943	1
Péče o veřejné ústavy a zařízení			
8	Spolky (pozvánka na schůzi představenstva Spořitelního a záložního spolku pro Mostišť a okolí)	1924	1
Spolupůsobení ve státních záležitostech			
9	Soudní záležitosti (žádost soudu o zaslání zprávy o pobytu dětí Schmiedových)	1922	1
III. Účetní materiál			
III..1 Účetní knihy			
10	Knih příjmů a vydání obce, evidence pachtovného z pozemků	1894 – 1922	K 3

<u>Inv. č.</u>	<u>Obsah</u>	<u>Časový rozsah</u>	<u>Kart. č.</u>
11	Hlavní kniha	1935	K 4
12	Hlavní kniha	1937 – 1938	K 5
13	Hlavní kniha	1941 – 1943	K 6
	Hlavní kniha (viz MNV Mostiště, nezpracováno)	1944 - 1946	
	IV. 2 Účetní přílohy		
14	Účtenka (zajímavé razítko fy Václav Karlíček, truhlářství, stavby nábytku Radnice)	1921	1

Základní informace o fondu

Název fondu:	Archiv obce Mostiště
Značka fondu:	AO Mostiště
Časový rozsah fondu:	1852 - 1945
Počet evidenčních jednotek:	7 (6 knih a 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	14
Rozsah v běžných metrech:	0,25
Stav ke dni:	22. 10. 2004
Pomůcku zpracovala:	Mgr. Hana Hrachová
Počet stran:	14
Schválil:	Mgr. Hana Hrachová, čj. SOAP/07-604/04 11. 11. 2004